

Přílohy

Rozhovor s hudební pedagožkou: Mgr. Věrou Matzenauerovou

1. Mohla byste se nám představit?

Jsem učitelka 1.stupně, momentálně učím na FZŠ prof. Otokara Chlupa v Praze 5. Vystudovala jsem Pedagogickou fakultu Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, 1.stupeň se zaměřením na HV, ukončila jsem v roce 1986. Hned po škole jsem nastoupila na mateřskou dovolenou a díky malému synkovi jsem začala působit pouze na poloviční úvazek jako vychovatelka na malé vesnické malotřídce. Moc ráda na toto období a atmosféru školy s pouze jednou třídou vzpomínám.

Po přestěhování do Prahy jsem začala učit na sídlištní velké škole, jako třídní učitelka jsem učila veškeré předměty ve své třídě. Když jsem dostala nabídku učit na malé nově vznikající škole (pouze 1.stupeň), ráda jsem nabídku využila. Zde jsem se zapojila i do aktivit mimo výuku. Vedla jsem kroužek fléten, zpívání a hudebně-pohybový kroužek. Měla jsem na starost různé akce, které prezentovaly tuto školu. Po sloučení dvou škol a stěhování naší malé „Chlupovky“ do velké budovy, jsem se opět stala třídní učitelkou ve velké sídlištní škole. Zde již fungoval zavedený pěvecký sbor a flétnová oddělení, která vedla dlouhodobě pí uč. Trejbalová. Navazovala na práci své maminky, která na této škole působila v období, kdy zde byly dokonce i hudební třídy. Bohužel zájem dětí i jejich rodičů o hudební aktivity postupně upadal, nakonec pí uč. Trejbalová přešla na jinou školu. V současné době na moji žádost vyučuji na této škole pouze hudební výchovu celého 1.stupně. Vedu také kroužek fléten, zpívánky a kroužek hudebně-dramatický.

2. Proč jste se stala pedagogem? Bylo učitelství Vaší první volbou?

Měla jsem vždy blízko k dětem. Moje maminka byla učitelka a často jsem s ní vyráběla různé pomůcky pro děti. Slyšela jsem od ní klady i zápory učitelské profese. Bydleli jsme ve městě, kde byla velmi kvalitní ZUŠ a bylo samozřejmé, že skoro každé dítě zde hrálo na nějaký nástroj. Učila jsem se nejprve na housle, později i základy klavíru a kytary. I výtvarná výchova mne bavila. Učitelství tedy byla opravdu moje první volba, i když jsem se obávala, jestli zvládnu talentové zkoušky z tělesné výchovy. Sport je mi hodně vzdálený.

3. Proč jste se rozhodla specializovat na výuku hudební výchovy?

Ze všech výchov mi HV byla nejbližší a měla jsem i pocit, že se mi na mé základy bude dobře navazovat. Na naší škole mi vyšli vstříc a mohu se nyní HV věnovat v maximální míře. I u nás mnoho učitelů nemá HV v oblíbě a velmi rádi tyto hodiny předávají. Myslím si, že tato možnost, kdy je hudebka vedena učitelem, kterému je tento předmět blízký, je vhodné řešení.

HV bývá „strašákem“ nebo ji dokonce učitelé v rozvrhu občas úplně vynechají z různých důvodů. Velkou nevýhodu ale cítím v tom, že děti vidím pouze jednu hodinu týdně. Se svojí třídou jako třídní jsem měla hudební výchovu vlastně každý den – ráno se začínalo písničkou, každá možná relaxační chvilka byla propojena s hudbou, spousta písniček se hodila k výuce, pracovalo se s textem. Děti takto rychleji „postupovaly“, zafixovaly si určité naučené návyky. Nyní mám bohužel pocit, že někdy začínám opět od nuly. Po týdnu děti hodně věcí zapomenou. Díky tomu, že učím celý 1.stupeň, se nám ale velmi dobře organizují společné hudební akce. Letos máme projekt „Živly“ a aktuálně jsme společně prožili již podruhé akci „EuDaMuS“. Díky krásnému prostředí venkovního kruhového atria se všech skoro 500 dětí může zapojit do „muzicírování“ a mít společný prožitek.

4. Pozorujete nějaké změny trendů ve výuce hudební výchovy za svoji kariéru?

Samozřejmě i v HV je za moji dlouhodobou praxi vidět vývoj a změny trendů. I když možná ne tak výrazněji, jak v hlavních předmětech ČJ, M. Zaujmut dnešní děti je čím dál obtížnější a je nutné změnit „taktiku“. Učitel, který má zájem se HV věnovat, má jistě širokou škálu možností. Probíhá spousta kvalitních kurzů, kde se dá dále vzdělávat v této oblasti. Je nabídka mnoha zajímavých učebnic či publikací, ze kterých lze čerpat. Pomáhá tomu jistě i rychlý vývoj techniky, díky které se učitel dostane „jedním kliknutím“ k ukázce skladby, nástroje, skladatele apod. Učitel, který je technicky zdatný a působí na škole, která je dobře vybavena, určitě nemá problém žáky zaujmout. Pokud je učitel tvůrčí, určitě se jeho výuka změnila nejen v hlavních předmětech, ale i ve výuce HV. Vždy jde zajímavou aktivitu aplikovat i třeba na výuku nějaké hudební teorie.

Častěji je HV propojovaná s dramatickou výchovou, výtvarnou výchovou, historií apod. Myslím si, že toto je asi pro mne ta největší změna, kdy jde o větší komplexnost. Nejenom použití veškeré pestrosti aktivit v hudební výchově (zpěv, aktivní poslech, hra na nástroje, pohyb atd.), ale spojit vše do souvislosti.

5. Jak má podle Vás vypadat dobrá hodina hudební výchovy?

Asi by to stačilo říci krátce. Má děti zaujmout, a hlavně si ji mají děti maximálně užít všemi smysly. Samozřejmě tím nemyslím podbíživý obsah hodiny, aby se děti vyřádily a hodina neměla učitelem daný cíl v rámci vzdělávacího programu či plnění kompetencí. Škála aktivit je v hudební výchově tak pestrá, že tak má vypadat i hodina. Děti by se měly dostatečně kreativně vyřádit a dostat možnost tvořit. Výhodou hudební výchovy je, že bez problému jde zapojit každé dítě do nějaké činnosti, ve které se může „najít“ a je úspěšné.

6. Můžete popsat, jak má podle Vás vypadat dobrý hudební pedagog?

Opět lze odpovědět jednou větou, ve které je to nejdůležitější. Musí pro hudební výchovu „hořet“. Děti by měly cítit, jak je učiteli hudba blízká, jak si aktivity společně s nimi i on užívá. V každé další hodině by měl učitel překvapovat něčím novým, jak lze zase nějakou písničku či skladbu uchopit. Určitě to nesouvisí s tím, že musí výborně zpívat nebo umět dokonale hrát na nástroje. Nesouvisí to s tím, jak má vybavenou hudebnu. Měl by být trochu „komediantem“, který dokáže ukázat dnešním konzumním dětem, jaká krása v hudbě je. Jaká je to prima „řeč“, které všichni na světě rozumíme. Jak pomáhá, uklidňuje, spojuje, burcuje... Prostě by měla být součástí života každého člověka a to byl měl učitel dokázat vštípit dětem.

7. Myslíte si, že je v Česku dostatek kvalitních pedagogů hudební výchovy? A proč ano/ne?

Bohužel si myslím, že kvalitních pedagogů hudební výchovy je opravdu málo. Už se ztrácí známé „Co Čech, to muzikant.“ Velká část učitelů se výuce hudební výchovy vyhýbá, i když prošli studiem pro 1. stupeň a měli by být tedy i tímto směrem vzdělaní. Mohu to takto hodnotit podle zpětné vazby od mnoha svých kamarádek, které učí na školách různě po republice. Navíc se setkávám během praxí se studenty a většina se brání si během praxe i hodinu HV třeba jenom vyzkoušet odučit. Nemám přehled, kolik studentů si vybírá zaměření na HV a opravdu se potom na školách kvalitní výuce hudební výchovy věnují. Podle mých postřehů je to velmi málo a bohužel studenti často kriticky mluví o formě výuky HV na fakultách. Samozřejmě toto já nemohu posoudit.

Vadí mi současný stav, ale určitě to nevidím „černě“. Setkala jsem se s rámci různých školení, seminářů, kurzů, webinářů, letních hudebních škol s výbornými pedagogy hudební výchovy, kteří dále šíří své nápady. Bojují za hudební výchovu jako lvi i v rámci různých navrhovaných změn. Věřím, že nadšenců a dobrých učitelů HV bude přibývat, hudební výchově bych to velmi přála.

8. Zažila jste někdy nějaký zásadní moment ve výuce, který ovlivnil Vaší kariéru?

„Aha“ momentů při aktuální práci s dětmi je velmi mnoho, protože vlastně i děti učí nás. Často jsou to situace, při kterých máte husí kůži, jak děti zareagují nebo se ženou radostí slzy do očí. To jsou ty nejdůležitější střípky, které člověka popohání a nabíjejí v další práci. Jinak určitě moji práci hodně ovlivnilo to, když jsem se poprvé účastnila kurzu Orffovské společnosti. Nebylo to jenom tím, že jsem získala novou inspiraci, ale byla to možnost poznat zapálené lidi, kteří jsou mi blízcí i lidsky. Dál mám velké štěstí, že učím na škole, kde je hudební výchova brána jako rovnocenný partner všem předmětům. To, že mi vedení školy vyšlo vstříc a mohu se věnovat pouze HV, mne vlastně ve školství udrželo. Hudba mne zachránila před vyhořením a odchodu ze školství, o kterém jsem začala uvažovat.

9. Sama vedete různé hudební kroužky na základní škole. V čem si myslíte, že se nejvíce liší od hodin hudební výchovy? Co je nejčastěji jejich náplní?

Je ideální, když se do kroužku přihlásí děti, které o něj opravdu mají zájem. Bohužel někdy to bývá pouze podle přání rodičů. Navíc je nyní trend, že když dítě po půl roce „objeví“ jiný kroužek, nepracuje se mnou ani celý rok. Rodiče nechávají nyní děti hodně „zkoušet“ co nejvíce různých aktivit. Trošku jsem tedy upustila od nějakého celoročního „nabitého“ plánu, protože stále během roku dochází k nějakým změnám.

V kroužku navazuji na to, co jsme se naučili v hodinách HV. Náplní kroužku je tedy více prohloubit veškeré dovednosti od práce s hlasem, hudebními nástroji, propojení s pohybem apod. Děti objeví opět jiné způsoby práce, jak si s hudbou „hrát“. Většinou vždy část roku máme nějaké téma, kterému se věnujeme a na závěr máme vystoupení pro rodiče a některé třídy. V hudebně-dramatickém kroužku s malými dětmi většinou začínáme zpracováním nějaké pohádky, na které se učíme základy dramatiky. Děti si vytvářejí i kulisy, kostýmy. Aktivně se

zapojujeme na konci roku do „Chlupíkova divadelního léta“, které ve škole probíhá.

10. Proč si myslíte, že je hudební vzdělávání pro děti důležité?

Hudba krásně propojuje, tmelí kolektiv. Společný zpěv doplněný hrou na nástroje a pohybem je možnost, kdy se každý žák může nějak zapojit do společného „muzicírování“. Je platným a potřebným členem skupiny, která vytvoří společné „dílo“. Bez spolupráce, vnímání a nasloucháním ostatním se to nepodaří.

Bohužel se dnes v domácnostech aktivně hudba provozuje jen málo. Dnes děti často hudbu vnímají jen zprostředkovaně médii jako kulisu. Je třeba posilovat to, aby dítě mělo chuť aktivně se zapojit. Zahrát, zazpívat, zatančit, přemýšlet, co chce hudba říci. Mnozí si takto hudbu mohou užít pouze ve škole.

11. Můžete s námi sdílet nějaké osvědčené triky z praxe? Jak by podle vás měla vypadat ideální hodina hudebního vyučování/hudebního kroužku? Co na děti zkrátka funguje?

Pestrost, tvořivost, hravost, radost. Už je to jenom opakování toho, co jsem popsala v některé z dřívějších otázek. Chce to děti stále něčím překvapovat, nabízet nové a nové podněty, protože v hudbě je jich nepočítaně. Využívat různé věci kolem nás, propojovat aktivity se zážitky a pocity dětí, nechat děti se vyjádřit, tvořit. Nabídnout tolik různých přístupů, aby se každý v nějakém našel.

12. Chtěla byste ještě něco doplnit?

Snad jen přání, aby se děti setkávaly s fajn učiteli hudební výchovy, kteří v nich budou budovat vztah k hudbě a budeme si moci zase říkat: „Co Čech, to muzikant.“